

Tartalom

Mi a hiúság, és milyen a hiú ember? Milyen hasznai és kárai lehetnek neki? A butaság, intelligencia, tudás és bölcsesség összefüggése a hiúsággal. A szakmai hiúság. A kisebbségi érzés, mint a hiúság ellentéte.

Megjegyzés

Rövid és érthető téma. Érdekes elolvasni, mert a hiúság egy nagyon jellemző emberi tulajdonság, segítségével megérthetjük mások hiúságát, és könnyebbé válhat kiküszöbölni a sajátunkat.

Hiúság

(Azonosító: 060; Változat: 01)

Pozíció a műben

Előszó

A világ működése

Bevezetés

Elvek

Alapok

Élet

Elme

Ember

Nemek

Társas viszonyok

Emberi gondolkodás

Az emberek gondolkodása

Önigazolás

Emberi relativitás

Hiúság

Egyéniség

Egyebek

Társadalom

Egység

Program

Az ember élete

1. A hiúság jelentése, eredete és jellemzői	2	—
2. A hiúság hasznai és kárai	4	
3. Értelmi képességek, specializáció és hiúság	6	1

1. A hiúság jelentése, eredete és jellemzői

1) Mit jelent a hiúság?

Aki hiú, az...

- Túlzott jelentőséget tulajdonít annak, hogy ő maga mennyit ér;
- Irreálisan sokra értékeli magát; és
- Értékelése nagyrészt relatív.

Azaz másokhoz méricskéli magát, nem annyira *sokra*, hanem másoknál *többre* tartja, mások fölé helyezi magát.

Lásd 'A siker motívuma' témában az önértékelés sémáit, azaz, hogy milyen módokon működhet az önértékelésünk. A hiúság az egyik ilyen mód, amely mellett megtalálható például a kisebbségi érzés és az önbecsülés is.

2) Miért hiú az ember?

- Mert szereti magát jónak, kiválónak látni.
- Mert jellemző rá az összehasonlító szemlélet.

Önmagunk jónak látását lásd 'Az emberek gondolkozása' témában, az összehasonlító szemléletet pedig az 'Emberi relativitás' témában.

3) Sok mindenre lehetünk hiúak

Például:

- A szépségünkre, külsőnkre, férfiasságunkra
- Az értelmi képességeinkre, lelki érzékenységünkre, ízlésünkre.

Gondoljunk **például** a **szakmai hiúságra**, ahogyan a szakemberek szeretik kompetensnek érezni magukat; az **alkotói hiúságra**, a művészre, aki büszke az érzékenységére; vagy éppen a **kultúrsznobokra**.

- A rangunkra, társadalmi státuszunkra, vagyonunkra
- A sikereinkre, teljesítményeinkre

4) A hiúság további jellemzői

A hiú ember...

- Gyakran lenéz másokat.
- Gyakran elvárja, hogy mások felnézzenek rá, csodálják.
- A háttérben gyakran kétségek és félelmek gyötrik, mert ott motoszkál benne, hogy talán mégsem olyan nagyszerű ő. β (@@Szerintetek is? Mennyire gyakori ez? Mondható, hogy jellemzően így van?)

5) A sznobizmus és a kisebbrendűségi érzés

E két jelenség szorosan kapcsolódik a hiúsághoz.

Sznob az, aki úgy hiú, hogy a kiválóak, a kiválasztottak csoportjához, az elitezhez tartozónak érzi magát. \$β (@@Szerintetek is?)

Míg az egyszerűen hiú szimplán csak többre tartja magát másoknál.

A **kisebbrendűségi érzés** nagyjából a hiúság ellentéte. Így akinek kisebbrendűségi érzése van, az szintén túlzott jelentőséget tulajdonít annak, hogy mennyit ér; (gyakran irreálisan) alacsonyra értékeli magát; és ezt szintén relatív módon, magát másokhoz viszonyítva teszi.

A kisebbrendűségi érzés és a hiúság sajátos kapcsolatban áll egymással. Egyrészt **az ember hiúságát az egyik területen táplálhatja a másik területen érzett kisebbrendűségi érzése**; például ha valaki a kultúrában nem annyira van otthon, attól tart, hogy nem eléggé művelt, ezt azzal kompenzálhatja, hogy a szakmájában viszont ő a legjobb. Másrészt **a kifelé mutatott magabiztosság, fölényeskedés mögött belül bizonytalanság, kisebbrendűségi érzés húzódhat meg**; ahogy igyekszik az előbbiekkal leplezni az utóbbiakat.

2. A hiúság hasznai és kárai

1) Hasznok

- **Ösztönzés**

Hogy megtámogassuk azt, hogy kiválóbbak vagyunk másoknál, az tettekre, teljesítményre sarkallhat.

Például, aki az eszével van nagyra, az tanul, hogy osztályelső legyen.

- **Önbizalom**

A hiúság (illetve a butaság) önbizalmat adhat, mely közmondásosan segíthet abban, hogy sikerrel járjunk.

A magabiztosságról, önbizalomról részletesebben **lásd** az 'Érvényesülés' témában.

2) Károk

- **Elbizakodottság**

Ami lényegében a túlzásba vitt önbizalom. Miatta kemény fába vághatjuk a fejszénket; lehet, hogy nem kérünk segítséget, amikor okosabb volna; vagy alábecsülhetjük az ellenfeleinket – végső soron pedig kudarcot vallhatunk.

A segítségkérésről **lásd** 'A problémák kezelése és elviselése' témában; a 'Döntések' témában pedig azt, hogy döntéseink során legyünk szerények.

- **Az igazságtól való menekülés**

A hiú ember a benne motoszkáló félelmek miatt hajlamos tagadni, ha valójában nem is olyan kiváló, elfordulni az erre utaló jelektől.

Ez egyrészt **akadályozza, hogy fejlődjünk**, tanuljunk a hibáinkból és az okosabbtól – hiszen „hibátlan vagyok, hibázni sem tudok, és nincs is nálam okosabb”.

Másrészt a hiúság **zárttá tehet az újjal szemben**. Az új dolgokkal való szembesülés ugyanis kétségessé teheti, hogy mindenhez értünk, valamint óhatatlanul vannak a közelükben olyanok, akik nálunk jobban értenek hozzájuk. Az elzárkózással aztán tudástól, örömforrásoktól foszthatjuk meg magunkat.

Lásd ehhez alább a specialisták gondolkozásáról mondottakat; továbbá 'Az emberek gondolkozása' témában az igazságtól való menekülést általánosabban.

Előfordul, hogy **a hiú ember** kénytelen szembesülni a kellemetlen igazsággal, népiesen szólva **pofára esik**. Ez, először is, a hiúsága miatt **különösen fáj** neki, majd szerencsés esetben **kijózaníthatja**, realisabb önképet adva neki, de az ellenkező végletbe is taszíthatja β , **kisebbrendűségi érzése lehet** azokkal szemben, akik most már tagadhatatlanul jobbak nála. (@@Mit szóltok ehhez az ellenkező végletbe taszításhoz?)

- **A hiúság eltávolítja az embereket egymástól, a jóság ellen hat.**

Hogyan?

- Azzal, hogy egymás alá és fölé helyezzük el az embereket, és nem egymás mellé, eleve eltávolítjuk őket egymástól.
- Azért, hogy nehogy kiderüljön, hogy jobbak nálunk, hiúságunkban érintkezni is kevésbé akarhatunk másokkal. β
- Mások kiválósága, előbbre jutása, boldogsága hátrányosan érinthet bennünket.

Minek folytán nehezebben ismerjük el az értéküket, teljesítményeiket, könnyebben észrevesszük a hibáikat, illetve nem áll érdekünkben a boldogulásuk.

- Aki hiú, az a nála tökéletesebb emberekben a saját hibáit látja, a tökéletlenebbeket pedig lenézi. Előbbieket aztán frusztráltságában igazságtalanul bánthatja, utóbbiaknak pedig a lenézése fájhat.

Mit értek az alatt, hogy a saját hibáit látja másokban? Például azt, hogy ha a hiú ránéz egy önzetlen emberre, az felhívhatja a figyelmét a saját önzőségére, melyet egyébként igyekszik nem észrevenni.

- A hiúság türelmetlenné tehet: aki hiú ugyanis, könnyen úgy gondolkozhat, hogy „Mivel én többet érek nálad, nem kell, hogy elviseljelek.”

Lásd az 'Egyszerűség' témában, hogy a szerénység ellenben segíti a jóságot.

- **A hiúság irányíthatóvá tesz.**

Mindenekelőtt úgy, ha **hízelegnek** nekünk, legyezgetik a hiúságunkat.

Ezt a taktikát **például** a magukat okosnak gondoló bűnözők ellen is fel szokták β használni, megadva nekik a lehetőséget, hogy az őt „csodáló” nyomozóknak dicsekedhessenek – tulajdonképpen bevallják a tetteiket. (@@Hogy mennyire szokásos ez, abban nem vagyok biztos, de láttam már ilyet, és elég logikusnak is tűnik. Szerintetek?)

Másrészt úgy, hogy **megkérdőjelezzük a képességeinket**. β (@@Ehhez mit szóltok?)

Ha olyat mondanak egy hiú embernek, hogy „Van itt egy feladat, de elég nehéz... Nem hiszem, hogy meg tudod csinálni.” – akkor, hacsak tényleg nem elég okos hozzá, hogy átlásson a szitán, valószínűleg azt feleli, hogy „Ki, ha nem én? Ide vele!”

A másik oldalról viszont, **mások hiúságát a saját hasznunkra fordíthatjuk**, ahogyan arra a ‘Játszmák, meggyőzés és hazugság’ témában utalok.

• A tevékenység örömeinek és céljának szem elől tévesztése

Sokaknak elsősorban az számít, hogy legyőzzék a versenytársaikat – nem pedig maga a tevékenység, vagy annak célja.

Ilyen **például**, amikor valaki azért tanul, hogy osztályelső legyen – nem pedig azért mert szeret tanulni, vagy, hogy végül sokat tudjon, értsen valamihez.

Milyen **hátrányai** vannak ennek?

- Egyfelől abból a szempontból **feleslegesen hajtja magát az ember**, hogy ha nem lenne olyan fontos neki a győzelem, akkor nem torné magát annyira. (Más szempontból, tekintve, hogy adott, hogy neki a győzelem fontos, igyekezetével mégis a saját boldogságáért dolgozik.)
- Ha az embereknek a győzelem a fontos, akkor **mindenképpen vannak vesztesek** – szemben azzal, hogyha a dolog örömeért, céljáért dolgoznának, amiből akár mindenki pozitív eredménnyel jöhet ki.
- Maga a **tevékenység, a cél is kárát láthatja**, ha túlságosan a győzelemre koncentrálnunk. Ez a helyzet mondjuk a sportszerűtlen, doppingoló sportolóknál.

A hiúságnak tehát egy-két előnye mellett számos hátránya van. Lásd ehhez a ‘Társadalom és önállóság’ témában a hiúság és sikervágy mérséklését.

3. Értelmi képességek, specializáció és hiúság

1) Butaság és hiúság

Amíg az ember nem szembesül vele, hogy mi minden van a világban, könnyen azt hiheti, hogy mindent tud. A buta ember

az sem tudja, hogy mennyi mindent nem tud, és emiatt gyakran magabiztos és rátarti.

A buta emberrel egyébként önmagában nincs gond, feltéve, hogy megfelelően szerény is hozzá. Lásd még 'A boldogság keresése és korlátai' témában, hogy az értelem a butasággal ellentétben elbizonytalanít.

2) Intelligencia, tudás, bölcsesség és hiúság

Az **intelligencia és a (specializált) tudás** is inkább a tárgya, mint az ellenszere szokott lenni a hiúságnak: ahogy fentebb már utaltam rá, sokan az értelmi képességeikre hiúak. A szerénység inkább a **bölcsességgel**, a széles látókörrel jár együtt. Úgy is mondhatjuk, hogy a hiúság biztos jele a korlátoltságnak.

3) Specializáció és hiúság

Az iparizált világban szakmák, szakterületek vannak, melyek a tudásanyag bővülésével jellemzően egyre szűkebbekké válnak. A szakemberek egy-egy ilyen szakterületre koncentrálnak, azon belül versengenek egymással, azon belül szeretnének a legjobbak lenni. E folyamat két oldalról is **elősegíti a hiúságot**: egyrészt azzal, hogy **a széles látókör ellen hat**, másrészt pedig a **versengésre késztetéssel**.

Néhány tipikus jelenség a specialisták gondolkozásában:

(Mondanom sem kell, az hogy tipikus, nem jelenti azt, hogy az alábbiak minden egyes specialistára jellemzőek volnának.)

- Sokan érzékenyek a szakmai tudásukra, kiválóságukra. (Szakmai hiúság)

Illetve egyesek úgy vélik, nem is érdemes úgy csinálni valamit, hogy az ember nem profi benne. β

- Sokan úgy érzik, a saját szakmájuk, szakterületük a többi felett áll.

Ami miatt vannak, akik szerint nem is érdemes mással foglalkozni, nem is érdekli őket más; illetve gyakran nem értékelik kellően a másfajta értékeket, tehetséget. Különösen jellemző ez a fajta gondolkozás manapság a modern világban kurrens területek képviselői, a kemény, technikai, matematizált, anyagi szakmák művelői között.

- Aki egyvalamiben profi, az nem ritkán azt hiszi, mindent tud.

És magabiztosan szól hozzá olyasmikhez, olyan széles rálátást igénylő problémákhoz is, melyekhez nem ért. Ez önmagában még nem volna akkora baj, nagyobb gond, hogy az emberek hajlamosak hinni neki, csak mert egyvalamiben, a saját területén otthon van, elismert, tekintéllyel bír.

A specialistákról (és generalistákról) bővebben **lásd** az ‘Embertípusok’ témában, a ‘Jó cselekedetek’ témában pedig, hogy mi köze van egymáshoz a hiúságnak és a jóságnak.



Nyugodt lehetsz, a véleményeddel nem tudsz megbántani. Legyél őszinte! Ezzel velem és a könyvvel is jót teszel, hiszen ezáltal tudom jobbá tenni azt.

Klikkelhető linkek (Word-ben a CTRL-t nyomni közben):

[kérdőív](#) – [fórum](#) – [email](#)